

Festival pravoslavné hudby nabídne hudbu doby Karla IV. i světové premiéry

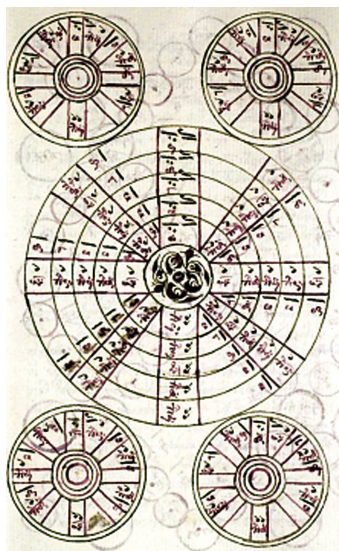
Ladislav Zemánek

Sedmý ročník mezinárodního festivalu pravoslavné hudby *Archaion Kallos* se blíží. Ve dnech 3. až 18. října budou v Praze zájemci opět moci navštívit koncerty i řadu doprovodných akcí, věnovaných tématům, která v českém prostředí nemohou nepůsobit tak trochu exoticky. Zatímco loňský ročník byl věnován erotu (tedy zamilovanosti) v hudbě východního křesťanství, letos organizátoři zvolili téma, jež souvisí s připomínaným sedmisetletým výročí narození císaře Karla IV. Letošní ročník se tak ponese v duchu hudby doby Karla IV. na Východě, byzantské *ars novy*.

Byzantské *ars nově* budou věnovány dva koncerty. První se uskuteční 6. října v pravoslavné katedrále sv. Cyrila a Metoděje, kde vystoupí byzantský sbor *Romanos Melodos* pod vedením *Nikolaose Lymbouridise*. Zazní díla nejvýznamnějších představitelů byzantské *ars novy*, například hudebníka a hudebního teoretika sv. Jana Koukouzelise (cca 1280–1360) či Jana Kladase (přelom 14. a 15. století). Druhý koncert se uskuteční 14. října na témže místě, místo byzantského sboru ovšem zaujme mužský vokální soubor *Polyfonion* spolu s ansámblem vedeným ředitelem festivalu *Mariem Christou*. Jako sólista vystoupí protopsaltis *Grigoris Anastasiou*. Tentokrát však zpěvy sv. Jana Koukouzelise doplní i tvorba představitelů západní *ars novy* v čele s *Guillemem de Machautem* (cca 1300–1377), který nebyl pouze hudebníkem, ale rovněž básníkem, diplomatem a svého času též sekretářem českého krále Jana Lucemburského.

Středověká západní i byzantská *ars nova* však není jediným tématem letošního ročníku. Jeho součástí budou totiž také světové premiéry skladeb mladých českých autorů Jana Dřízala a Slavomíra Hořinky (Hořinkův kus *Prayer Inside* a Dřízalova *Organická studie č. 1 pro sólo klavír*), slavné duchovní skladby mistrů vyspělého slovanského vícehlasu, duchovní lidová a tradiční srbská hudba okoreněná prvky současné hudby západní, a to v podání *Nikoly* a *Bojana Pekovićových* a *Alexandra Jakovljeviče*, až po díla předních autorů současných, jako je například *Arvo Pärt*. Kromě zmíněných souborů na festivalu vystoupí vokální trio *Chordia Agiu Georgiu*, sbor *Canti di Praga* pod vedením *Jana Svejkovského* a sbor chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodičky na pražských Olšanech.

Velkým krokem vpřed ve srovnání s minulými léty je organizace mezinárodní konference *Ars Nova East and West*, kterou na půdě Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze pořádá Spolek *Philokallia* ve spolupráci s Mezinárodní společností pro duchovní hudbu (ISOCM). Na konferenci se bude

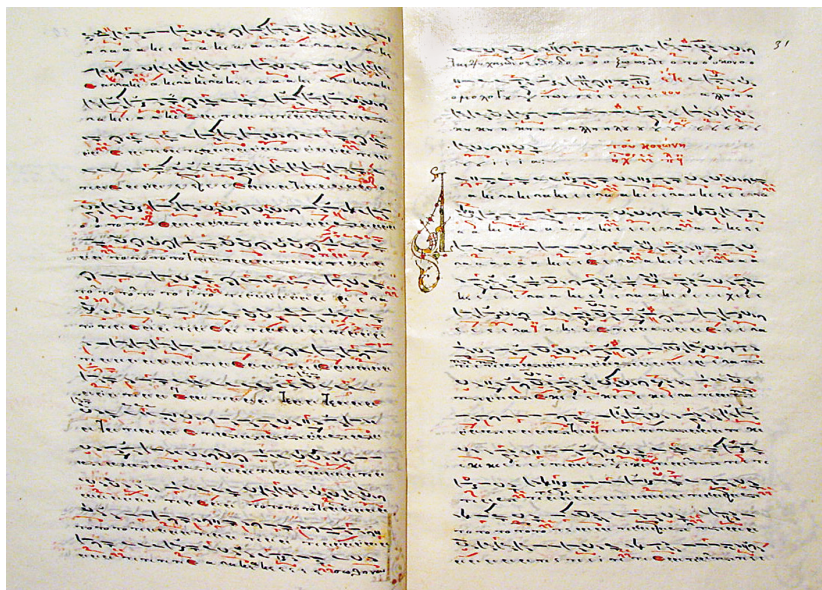

Hudebně teoretická pomůcka sv. Jana Koukouzelise známá jako „Trochos (kolo neboli kruh) tis Octoechias“ diskutovat o vývoji pravoslavného liturgického zpěvu od byzantských časů po současnost, o rozdílech mezi východní a západní hudební technikou či o vztahu mezi tradicí a inovacemi.

Návštěvníci, kteří by si rádi rozšířili obzory i na poli ne právě hudebním, mohou navštívit přednášku věnovanou úvodu do hésychasmu, jež představí doc. ThDr. Václav Ježek, Ph.D. Hésychasmus je starobylým proudem pravoslavné mystiky, která má prostřednictvím svébytné techniky člověka dovést k nazření Božího světla, jež uviděli apoštolové při proměnění Páně na hoře Tábor. Hésychasmus je spojen především se jménem církevního otce sv. Řehoře z Nyssy (4. století) a bohoslovce sv. Řehoře Palamy

(zemřel 1359). Jeho největší rozkvět tak spadá do doby, již je letošní ročník festivalu věnován. Výběr tématu organizátoři tak má svůj hluboký význam. Díky přednášce posluchači získají komplexnější obrázek o tehdejší světě i člověku a budou moci o to hlouběji prožít představovaná hudební díla. Ostatně jedna z chystaných světových premiér, a sice *Prayer Inside* Slavomíra Hořinky, do značné míry vyjadřuje to, oč hésychasmus usiluje – o niternou a srdečnou modlitbu jako způsob spojení s Bohem. Už tradičně si účastníci festivalu budou v karpatském chrámu sv. archanděla Michaela v Kinského zahradě moci prohlédnout výstavu pravoslavných ikon, v kině Ponrepo pak zhlédnout vybraný snímek. Letos bude ve spolupráci s Národním filmovým archivem promítán srbský film *Brzy bude konec světa* (*Biće skoro propast sveta*) z dílny režiséra Alexandra Petroviče, jednoho z předních představitelů evropského filmu 60. let a tzv. jugoslávské černé vlny. Zvolený snímek tak organicky doplňuje koncert tradiční srbské hudby, která pro svůj temperament a příchutí Orientu působí podmanivým dojmem a jistě si získá i srdce o poznání uměřenějšího a zdrženlivějšího českého posluchače.

Festival pravoslavné hudby pořádá Spolek *Philokallia*, založený v roce 2007. Jeho název, pocházející z řečtiny, znamená „milovat krásu“, a proto festival nazvaný *Archaion Kallos* („starobylá krásu“) chápe jako hledání prapůvodní, archetypální krásy, již podle pojetí církevních otců člověk spatřil v ráji a již před svým pádem sám měl. Úspěchy minulých ročníků i velký zájem ze strany veřejnosti dokládají, že se to organizátorům daří. ■

Kratéma od sv. Jana Koukouzelise, Kodex 1416, *Kratematario* – Klášter Vatopedi